

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Toivottavaa olisi, että yleistuen toimeenpano olisi myös hallinnollisesti selkeämpää, kuin nykyisten peruspäivärahan ja työmarkkinatuen toimeenpano. Tämä ei kuitenkaan esityksen myötä toteudu, vaan Kelan työmäärä lisääntyy lakiesityksen myötä useassa kohdassa.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin

Yleistukea koskeva tarveharkinta on heikennys peruspäivärahan saajille. Tuloraja vaikuttaa myös omaishoidontukea saavien työttömyysturvaan, koska alin omaishoidontuki on yli 300e/kk. Myös osittainen varhennettu vanhuuseläke tulisi esityksessä vähentämään yleistukea.

Tarveharkinnan laajeneminen lisää tarvetta perustoimeentulotuen hakemiseen.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin

Lakiesityksessä on useita kohtia yleistuen toimeenpanossa, jotka lisäävät oleellisesti työmäärää Kelassa.

Lakiesityksessä on todettu, että yleistuen toimeenpanoon varautuminen edellyttää Kansaneläkelaitoksessa myös laajoja tietojärjestelmämuutoksia. Muutoksia täytyy tehdä muun muassa etuuskäsittelyjärjestelmiin, maksamisen järjestelmiin, tiedonvälitykseen, kuntalaskutusjärjestelmään, kirjanpitoon ja sähköiseen asiointiin. Lisäksi todetaan, että tarveharkinnan laajentuessa myös aiemmin peruspäivärahaa saaneisiin, tämä lisää työmäärää Kelassa.

Edelleen Kelalle tulisi uutena tehtävänä selvittää alle 18-vuotiaan nuoren oikeus yleistukeen, kun nuori ei olisi suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta.

Esityksessä todetaan, että lain voimaantulovaihe aiheuttaa alkuvuonna 2026 lisätyötä etuuskäsittelyssä. Kansaneläkelaitoksen täytyy antaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan saajille päätös työmarkkinatuki- ja peruspäiväraha-oikeuden lakkauttamisesta ja yleistukioikeuden alkamisesta. Tavoitteena on, että merkittävä osa tapauksista pystytään käsittelemään ohjelmallisesti. Manuaalista etuuskäsittelytyötä aiheutuu kuitenkin esimerkiksi tarveharkinnan ja odotusajan soveltamisen laajenemisesta peruspäivärahan saajiin. Osittaisen tuen vanhempien tulorajojen korottaminen johtaa todennäköisesti siihen, että aiempaa useampi osittaisen tuen saaja toimittaa selvityksen vanhempiensa tuloista. Tämä lisää jonkin verran Kansaneläkelaitoksen työmäärää, koska tulokset selvitysten käsittely ja tuen laskeminen todellisten tulojen perusteella on työläämpää kuin vähimmäismääräisen tuen myöntäminen.

Koska osalla nykyisten työttömyysetuuksien saajista tuen ehdot kiristyvät, myös muutoksenhakujen määrä todennäköisesti kasvaa jonkin verran erityisesti siirtymävaiheessa. Myös neuvonnan tarve korostuu siirtymävaiheessa, ja tämä lisää Kansaneläkelaitoksen asiakaspalveluun ja etuuskäsittelyyn tulevien yhteydenottojen määrää.

Kun työttömyysturvan ja yleisen asumistuen suojaosuudet poistuivat, tämä näkyi perustoimeentulotuen hakijamäärän kasvuna. Sama on odotettavissa tämän lakiesityksen heikennysten myötä. Uudet perustoimeentulotuelle siirtyvät etuudensaajat lisäävät työmäärää Kelassa.

Kelaan vuodelle 2025 ja myös tuleville vuosille kohdistettujen isojen toimintameno- ja säästöjen vuoksi on erityisen tärkeää, että Kelan toimintamenoissa huomioidaan lainmuutosten toimeenpanoon liittyvä lisätyö etuusjärjestelmien rakentamisessa sekä myös lainmuutosten koulutuksissa. Samoin on huomioitava lakiesityksen aiheuttama lisätyö yleistuen ratkaisutyössä ja asiakaspalvelussa verrattuna nykyisiin peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen.

- Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista

-

- Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)

-

- Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä (2 luku)

-

- Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)
 -
- Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)
 -
- Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)
 -
- Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)
 -
- Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)
 -
- Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista
 -
- Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
 -
- Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
 -
- Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä
 -
- Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista
 -

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

-

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

-

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

-

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

-

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

-

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

-

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

-

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

-

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

-

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

-

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

-

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

-

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

-

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

-

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

-

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

-

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

-

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Muuta lausuttavaa

-

Sarlin Tuija
Ammattiliitto Kelan toimihenkilöt ry